

Nr 251.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående bidrag till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten; given Stockholms slott den 10 juli 1914.

Med åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att såsom bidrag från Sverige till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i Norra Atlanten m. m. under åren 1914 och 1915 å extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1915 bevilja ett förslagsanslag å högst kronor 27,375, med rätt för Kungl. Maj:t att därav under år 1914 använda högst kronor 12,775.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 juli
1914.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLEMBERG,
Statsråden: HASSELROT,
 VON SYDOW,
 STENBERG,
 LINNÉR,
 MÖRCKE,
 VENNERSTEN,
 WESTMAN,
 BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet statsrådet Vennersten anförde, efter gemensam beredning med hans excellens herr ministern för utrikes ärendena, följande:

»Då jag inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 14 maj 1914 anmälde de frågor, som rörde regleringen av riksstatens sjunde huvudtitel för år 1915, omförmälde jag under punkt 14, »Bidrag till internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten», hurusom å den i London senaste vinter hållna internationella sjösäkerhetskonferensen nödiga anstalter träffats för anskaffande genom Amerikas Förenta staters försorg av två fartyg, avsedda för internationell patrulleringstjänst i de av is hemsökta trakterna av Atlantiska Oceanens norra del. I planen inginge, att för denna

patrulleringstjänst, som redan tagit sin början i mitten av februari 1914, utgifterna skulle i viss proportion erläggas av olika stater, därvid på Sveriges lott skulle komma två procent av de till ett årligt belopp av högst 40,000 pounds sterl. beräknade kostnaderna.

I enlighet med min därvid gjorda samt av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att, i avbidan på den proposition om anvisande av ifrågavarande medel, som kunde komma att föreläggas riksdagen, såsom bidrag från Sveriges sida till omförmälda internationella patrulleringstjänst i Norra Atlanten bland de extra anslagen under sjunde huvudtiteln för år 1915 beräkna ett belopp av 28,000 kronor.

Jag anhåller nu att få inför Kungl. Maj:t ånyo anmäla förevarande ärende.

Härvid tillåter jag mig till en början att rörande ordalydelsen och innebörden av den vid ifrågavarande konferens ingångna, i London den 20 januari 1914 undertecknade konventionen hänvisa till vad de vid propositionen nr 194 till innevarande riksdag angående vissa ändringar i sjölagen fogade protokoll och bilagor därom innehålla.

Jag torde därför här kunna inskränka mig till att återgiva bestämmelserna om den patrulleringstjänst, varom nu är fråga. Dessa stadganden återfinnas i art. 6 och 7 av konventionen och lyda i översättning sålunda:

»Art. 6.

De höga fördragsslutande parterna förplikta sig att vidtaga alla mått och steg för att säkerställa oskadliggörandet av vrak i den del av norra Atlanten, som ligger öster om en linje dragen från Kap Sable till en punkt, liggande på 34° N bredd och 70° V längd. De skola dessutom inom kortast möjliga tid igångsätta en undersöknings- och observationstjänst av fartyg beträffande isförhållandena i norra Atlanten ävensom en patrulltjänst för efterspaning av drivis.

Dessa tre uppgifter skola utföras av två fartyg.

Under hela den årstid, då is förekommer, skola dessa fartyg användas för efterforskningar av drivis.

Under resten av året skola de två fartygen användas såväl till undersökningar och observationer angående isförhållandena som ock till oskadliggörandet av vrak. Emellertid skall tillses, att de nämnda undersökningarna och observationerna angående isförhållanden fullgöras på ett effektivt sätt i synnerhet från början av februari intill den tid drivisen börjar.

Då de två fartygen användas till efterforskning av drivis, skola de höga fördragsslutande parterna, i den utsträckning de kunna och försåvitt den sjömilitära tjänsten det tillåter, utsända krigsfartyg eller andra fartyg för att förstöra farliga vrak, om sådan förstörelse är av behovet påkallad.

Art. 7.

Det hemställes till Förenta Staternas regering att övertaga utförandet av de tre nämnda uppgifterna, nämligen förstörande av vrak, undersökningar och observationer beträffande isförhållanden och efterforskning av drivis. De av de höga fördragsslutande parterna, som äro särskilt intresserade härav, och vilkas namn här nedan anföras, förbinda sig att i nedan angivna proportion bidra till de utgifter, som upprättandet och underhållet av nämnda företag komma att medföra.

	Procent.
Tyskland	15
Förenta Staterna	15
Österrike-Ungern	2
Belgien	4
Canada	2
Danmark	2
Frankrike	15
Storbritannien	30
Italien	4
Norge	3
Holland	4
Ryssland	2
Sverige	2

Envar av de höga fördragsslutande parterna har rätt att upphöra med sitt bidrag till dessa företag efter den 1 september 1916. Dock blir den höga fördragsslutande part, som vill begagna sig av denna rätt, skyldig att deltaga i utgifterna intill den 1 september, som följer efter dagen för fördragets uppsägande i denna särskilda punkt. För att begagna sig av denna rätt skall den nämnda parten meddela de övriga fördragsslutande parterna sin avsikt minst sex månader före samma 1 september; för att vara löst från sina förpliktelser den 1 september 1916 bör alltså vederbörande part meddela sin avsikt senast den 1 mars 1916 och på samma sätt varje år.

Såframt Förenta Staternas regering icke skulle acceptera den hemställan, som göres, ävensom därest någon av de höga fördragsslutande parterna av en eller annan anledning icke skulle vara villig att åtaga sig här ovan angivna ekonomiska förpliktelse, skola de höga fördragsslutande parterna söka ordna denna fråga på bästa, med deras ömsesidiga intresse överensstämmande sätt.

Den höga fördragsslutande parts regering, som åtager sig uppgiften att oskadliggöra vrak, uppmanas att göra undersökningar om möjligheten, att handelsfartyg, som på ett effektivt sätt bidragit till oskadliggörandet av vrak på havet, må kunna av de sammanskjutna medlen tillerkännas belöningar, vilka bestämmas av samma regering i förhållande till de utförda tjänsterna.

De höga fördragsslutande parter, som bidra till omkostnaderna för de tre ovannämnda uppgifterna, skola hava rätt att när som helst efter gemensam överenskommelse företaga de förändringar i denna artikel och art. 6, som kunna finnas önskvärda.»

I det betänkande, som ligger till grund för de föreslagna nu återgivna bestämmelserna, anförde vederbörande på konferensen tillsatta kommitté till motivering av förslaget i huvudsak följande.

I. Förstörande av vrak.

Alla stater erkände numera sin förpliktelse att förstöra eller avlägsna hindren för skeppsfarten på och vid sina egna kuster, och skedde detta på ett tillfredsställande sätt.

Vad anginge förstörandet av vrak, som icke befunne sig på eller vid någon kust, vore gällande praxis något växlande. Den internationella maritima konferens, som hållits i Washington år 1889, hade uttalat, att vrak mycket sällan förekomme på det öppna havet — med undantag för Atlanten — och att den fara, som vållades av sådana vrak, icke vore stor nog att motivera de stora utgifter, varmed det systematiska avlägsnandet av desamma skulle vara förbundet. Däremot förekomme vrak så talrikt i Norra Atlanten, i synnerhet i de farvatten, som gränsade till den nordatlantiska kusten väster om en linje dragen från Bermudasöarna till Kap Race, att de utgjorde en allvarlig fara, och att genom internationell överenskommelse åtgärder borde vidtagas för sådana vraks förstörande eller avlägsnande.

Då intet steg i denna riktning blivit taget av de olika staterna, hade Förenta Staterna år 1908 på egen bekostnad utsänt ett särskilt för vraks tillintetgörande byggt fartyg. Denna anordning hade därefter vidmakthållits, och hade fartyget med bistånd av Förenta Staternas »Revenue cutter service» på ett särdeles effektivt sätt sørjt för tillintetgörandet av vrak i de farvatten, som särskilt avsåges i Washingtonkonferensen.

Andra stater hade tid efter annan vid särskilda tillfällen utsänt krigsfartyg för att uppsöka och förstöra farliga vrak i öppna havet, men bortsett från de institutioner, som dessa stater upprätthölle till förstörande av vrak på eller vid sin egen kust, hade ingen annan nation än Förenta staterna underhållit någon fast »vrakförstörare» på havet.

Från Förenta Staternas sida framhölls, att de havsområden, som numera genom nämnda lands föranstaltande bevakades, hade en mycket större utsträckning än de farvatten, som låge väster om en linje dragen från Kap Sable till en punkt liggande på 34° nordlig bredd och 70° västlig längd och därifrån vidare till Bahamaöarna. Tillintetgörandet av vrak i den del av havet, som gränsade till den Nordamerikanska kusten öster om nämnda linje, borde enligt Förenta Staternas mening ske för samtliga nationers räkning och icke blott på nämnda rikets bekostnad.

Kommittén anslöte sig till den uppfattning, som uttalats av 1889 års Washingtonkonferens, med hänsyn till nödvändigheten av en internationell organisation till förstörande av vrak i det hav, som gränsade till den nordatlantiska kusten, och med hänsyn till att det varken vore praktiskt eller nödvändigt att åvägbringa någon sådan organisation för andra farvatten.

Kommittén vore av den uppfattningen att, ehuru de flesta vrak funnes på eller nära Förenta Staternas kust, så utgjorde dock även de vrak, som förekomme öster om den linje, vilken Förenta Staterna angivit som en rimlig gräns för sitt nationella arbete, en allvarlig fara för sjöfarten.

II. Isobservationer.

I mars 1913 hade brittiska regeringen (i samarbete med de förnämsta ångbåtslinjer, som uppehölle förbindelse mellan den europeiska kontinenten, Storbritannien och Nordamerika) utsänt fartyget »Scotia» för att iakttaga islossningen och isens rörelse i norra Atlanten och för att utföra vetenskapliga undersökningar av de strömförhållanden, som påverkade isen, ävensom riktningen och hastigheten av isens drift.

En preliminär rapport angående det av »Scotia» utförda arbetet hade genomgått av kommittén, som vore av den mening, att det vore önskvärt att för närvarande fortsätta dessa undersökningar.

III. Ispatrullering.

Förenta Staterna hade under issäsongen åren 1912 och 1913 hållit två fartyg till patrulltjänst å de nordliga transatlantiska routerna. Dessa fartyg hade till uppgift att undersöka isens läge, bestämma dess syd-, öst- och västgräns samt hålla kännning med isen under dess rörelse söderut, så att dagligen gnisttelegrafiska meddelanden kunde utsändas, varigenom fartygen kunde erhålla upplysning om var is förekomme och särskilt upplysning om is, som kunde förmodas komma att korsna routerna.

Kommittén vore av den uppfattningen, att det vore önskvärt att för närvarande fortsätta detta patrulleringssystem.

IV. Rapportering av vrak och is.

Rapportering från fartyg till fartyg, från fartyg till land och från land till fartyg vore numera frivillig. Systemet hade i det hela haft goda verkningar och blivit betydligt underlättat genom utväxlandet av meddelanden mellan de olika staternas meteorologiska institutioner. Kommittén lade den allra största vikt på upprätthållande av ett effektivt rapportsystem.

På grund av det anförda funne kommittén, att de stater, som väsentligen vore intresserade i sjötrafiken på Norra Atlanten, borde i lämplig proportion bidra till kostnaderna för de omhandlade anordningarna, att dessa borde ofördröjligen igångsättas, samt att Amerikas Förenta stater borde anmodas att åtaga sig skötseln av nämnda anordningar.

Ifrågavarande konvention skall, enligt bestämmelse i dess art. 69, träda i kraft den 1 juli 1915.

Även bortsett från ovan refererade kommittéuttalande hava emellertid önskemål gjort sig gällande, att den i de citerade artiklarna avsedda patrulltjänsten redan dessförinnan skulle träda i verksamhet. I skrivelse av den 18 januari 1914 till utrikesdepartementet har nämligen härvarande brittiska minister, efter att hava givit tillkänna, att amerikanska regeringen beräknat den årliga kostnaden för patrulltjänsten till ett belopp, ej överstigande 40,000 pounds sterling, vidare meddelat, att det syntes brittiska regeringen synnerligen önskvärt, att patrulleringsfartygen började

sin verksamhet redan i februari 1914. Då amerikanska regeringen förklarar sig beredd att efter anmodan föranstalta om att fartygen började sin tjänstgöring sistnämnda månad, föresloge brittiska regeringen, att en hemställan därom måtte riktas till amerikanska regeringen; och komme brittiska regeringen att bära sin del av kostnaderna från och med dagen för tjänstgöringens början. Ministern anhöll vidare på sin regerings befallning, att svenska regeringen måtte biträda brittiska regerings nyssnämnda förslag samt bemyndiga sistnämnda regering att å Sveriges vägnar till amerikanska regeringen göra framställning i ovan nämnt syfte.

Över denna framställning anmodades kommerskollegium att yttra sig. I sitt den 22 januari 1914 avgivna underdåniga utlåtande anför kollegium följande:

»Att Sverige såsom sjöfartsidkande nation icke bör eller kan undandraga sig att deltaga i bärandet av kostnaderna för de av den internationella sjösäkerhetskonferensen beslutade åtgärderna till undanröjande av de faror, som hota sjöfarten i Atlantiska Oceanens norra del, finner kollegium påtagligt. Enligt kollegium tillhandakomna upplysningar utgör den för Sveriges vidkommande ifrågasatta andelen av kostnaderna eller två procent lika stor andel, som skulle komma att falla på Ryssland, och är densamma beräknad huvudsakligen i förhållande till Sveriges deltagande i sjöfarten. Andelen i fråga kan möjligen synas väl högt tilltagen, om man utgår från omfattningen av den hittillsvarande svenska sjöfarten just på de farvatten, vilka det här gäller, men med hänsyn dels till det stora antal svenska medborgare, som årligen befordras över Nordatlanten, dels till planerade betydande utvidgningar i våra ångfartygsförbindelser med Nordamerika, och dels slutligen till den omständigheten, att två procent lär vara den minsta andel, som i konventionen blivit för något land beräknad, anser kollegium, att befogade anmärkningar mot den gjorda beräkningen icke kunna för Sveriges del framställas.»

I anledning härav hemställde kollegium, att Kungl. Maj:t täcktes biträda brittiska regerings i ärendet framställda förslag samt bemyndiga nämnda regering att å Sveriges vägnar göra framställning i avsett syfte till Förenta Staternas regering.

Genom beslut den 30 januari 1914 förklarade Kungl. Maj:t hinder för Sveriges del ej möta att genom brittiska regeringen hos amerikanska regeringen göra framställning i syfte att ovannämnda för isobservationer m. m. avsedda fartyg finge börja sin tjänstgöring påföljande februari månad.

Sedermera har härvarande brittiska minister i skrivelse till utrikesdepartementet meddelat, att amerikanska tullbevakningsfartyget »Seneca» den 15 sistlidne februari trätt i tjänstgöring som internationellt patrullfartyg.

Departements-
chefen.

Att Sverige för sin del bör ratificera den vid sjösäkerhetskonferensen i London undertecknade konventionen synes mig ur flera synpunkter högst önskvärt; och frågan härom torde i sinom tid underställas Kungl. Maj:ts prövning. Det lärer ej vara erforderligt att i detta sammanhang närmare utveckla de skäl, som tala för en dylik ratificering. Jag vill här endast omnämna, att kommerskollegium i den 18 maj 1914 avgivet utlåtande bestämt förordat konventionens biträdande från vårt lands sida. En ratifikation för Sveriges vidkommande av ifrågavarande konvention skulle emellertid ej med nödvändighet behöva omfatta ett deltagande i kostnaderna för den i konventionens art. 6 och 7 stadgade patrulleringstjänsten. Tredje stycket av sistnämnda artikel synes nämligen förutsätta, att ifrågavarande företag skulle kunna igångsättas även utan medverkan av alla de i artikeln nämnda staterna. Att vårt land på denna punkt skulle undandraga sig konventionens förpliktelser kan jag emellertid under inga omständigheter förorda. De skäl, som i kommerskollegii förut citerade utlåtande av den 22 januari 1914 anförts för bidrag från svensk sida till nämnda patrulleringstjänst, synas mig icke kunna motsägas. Det torde sålunda vara tillfyllest att här hänvisa till vad kollegium i sådant hänseende yttrat. Jag vill endast tillägga, att det här ej är fråga om att ikläda svenska staten en ofrånkomlig förpliktelse för någon längre framtid, då det är bidragsgivande stat medgivet att den 1 september 1916 kunna genom föregående uppsägning upphöra med sitt bidrag.

Vad angår beräklandet av det belopp, vartill Sveriges andel i kostnaderna för patrulleringstjänsten bör uppgå, har man i sådant hänseende endast att utgå från det för sammanlagda kostnaden fastslagna maximumbeloppet, 40,000 pounds sterl. för år. Det synes därför riktigtast, att vårt lands bidrag anvisas i form av ett förslagsanslag å högst det belopp, som motsvarar två procent av nämnda summa. Enligt vad jag inhämtat, har i Norge beloppet blivit, fränsett procentsatsen, på enahanda sätt beräknat. Det för år 1915 utgående bidraget skulle således för Sveriges del uppgå till 800 pounds sterl. eller, efter den till grund för det norska bidraget liggande kursen av 18.25 kronor, till 14,600 kronor. För tiden från och med den 15 februari 1914 till samma års slut eller för tio och en halv månader skulle beloppet utgöra 12,775 kronor. Det anslag, som torde böra av årets riksdag anvisas, skulle alltså uppgå till sammanlagt 27,375 kronor.

På grund av vad jag sålunda anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att såsom bidrag från Sverige till uppehållande av internationell

patrulleringstjänst i norra Atlanten m. m. under åren 1914 och 1915
å extra stat under sjunde huvudtiteln för år 1915 bevilja ett förslags-
anslag å högst kronor 27,375:—
med rätt för Kungl. Maj:t att därav under år 1914
använda högst kronor 12,775:—.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter bi-
trädde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen
lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposi-
tion av den lydelse, bilagan litt. . . . vid detta proto-
koll utvisar.

Ur protokollet:
Teodor Franzén.